PATVIRTINTA
Kupiškio meno mokyklos direktoriaus
2026 m. rugpjūčio 31 d. įsakymu Nr. Ū-5

KUPIŠKIO MENO MOKYKLOS DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS BENDROJI INSTRUKCIJA NR. 1

I SKYRIUS
BENDROJI DALIS

1. Ši instrukcija skirta visiems tiek Kupiškio meno mokyklos (toliau – Mokykla**),** tiek kitų įmonių, įstaigų, organizacijų darbuotojams, atliekantiems darbus Mokykloje.

2. Kiekvienas mokyklos darbuotojas privalo vykdyti Mokyklos darbuotojų saugos ir sveikatos norminių dokumentų ir Lietuvos Respublikos galiojančių norminių teisės aktų reikalavimus, su kuriais jie supažindinti ir, jeigu reikia, apmokyti. Darbuotojas privalo rūpintis savo ir kitų darbuotojų sauga ir sveikata, remiantis savo žiniomis ir vadovaujantis tiesioginio vadovo duotais nurodymais.

3. Darbuotojas turi žinoti Mokykloje darbo vietose esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Iš viršaus krentantys daiktai, medžiagos		Įspėjimas. Kliūtys
	Įspėjimas. Slidus paviršius, grindys		Įspėjimas. Kritimas (nukritimas). Status kraštas
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga		Įspėjimas. Sprogioji medžiaga
	Įspėjimas. Karšti paviršiai		Įspėjimas. Degi medžiaga
	Įspėjimas. Nukritimas nuo laiptų		Stebima vaizdo kamera (-omis)

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis privalomasis veiksmas		Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą

	Būtina vilkėti apsauginius drabužius		Būtina mūvėti apsaugines pirštines
	Būtina naudoti apsauginius akinius		Būtina naudoti apsauginį veido skydelį
	Būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugos priemones		Būtina avėti apsauginius batus
	Būtina plauti rankas		Šiukšles mesti į šiukšliadėžę
	Būtina dėvėti signalinę liemenę		Būtina užsisegti saugos diržus
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis draudžiamasis ženklas		Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį		Draudžiama rūkyti
	Gesinti vandeniu draudžiama		Neužstatyti įvažiavimo
	Draudžiama liesti		Draudžiama pilti
INFORMACINIAI ŽENKLAI			
	Rūkymo vieta		Tarnybinės patalpos
	Rinkimosi vieta		Objektą stebi vaizdo kameros
	Pirmoji pagalba		Skubios pagalbos telefonas

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
	Evakuacinis išėjimas tiesiai		Avarinis išėjimas

	Evakuacinis išėjimas į kairę		Evakuacinis išėjimas į dešinę
	Gaisro aliarmo skelbimo vieta		Gaisro avarinis telefonas
	Gesintuvas		Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas		Gaisrinės kopėčios

ĮSPĖJAMASIS ŽENKLAS – ŽENKLAS AR UŽRAŠAS, KURIS ĮSPĖJA APIE GALIMĄ PAVOJŲ AR RIZIKĄ, NAUDOJANT CHEMINES MEDŽIAGAS		
Simbolis	**Reikšmė**	**Priedas**
	Ūmus toksiškumas	Pavojus
	Pasižymi mutageniniu, toksiniu ir jautrinančiu poveikiu	Pavojus / atsargiai
	Pasižymi dirginančiu, jautrinančiu ir toksiniu poveikiu	Pavojus / dėmesio
	Turi slėgio veikiamų dujų	Pavojus / dėmesio
	Korozinės medžiagos	Pavojus
	Sprogios medžiagos	Pavojus / atsargiai
	Degios medžiagos	Pavojus / atsargiai
	Oksiduojančios medžiagos	Pavojus
	Keliančios pavojų aplinkai medžiagos	Atsargiai

Privalomi sveikatos patikrinimai

4. Darbuotojai, dirbantys profesinės rizikos veiksnių aplinkoje, privalo pasitikrinti sveikatą pagal Mokyklos direktoriaus patvirtintą darbuotojų sveikatos tikrinimų grafiką (vengimas tikrintis sveikatos laikomas šiurkščiu darbo drausmės pažeidimu ir gali būti atleidimo iš darbo priežastis).

5. Darbuotojas, pajutęs neigiamą darbo ar darbo aplinkos poveikį sveikatai arba tiesioginiam vadovui pareikalavus, privalo pasitikrinti sveikatą anksčiau negu nustatyta privalomo sveikatos pasitikrinimo grafike.

6. Darbuotojas privalo žinoti, kur yra pirmosios pagalbos rinkiniai ir kaip suteikti pirmąją pagalbą susimušus, patempus raiščius, išnirus sąnariams, lūžus galūnių kaulams, susižeidus, kraujuojant, patekus krislui į akį, ištikus šilumos ar saulės smūgiui, apsinuodijus dujomis, nukentėjus nuo elektros srovės ir kt. atvejais.

II SKYRIUS
RIZIKOS VEIKSNIAI DARBO APLINKOJE

7. Pavojingi veiksniai – tai darbuotojo darbo aplinkoje esantys rizikos veiksniai, dėl kurių darbuotojas gali patirti ūmių sveikatos sutrikimų ar mirti.

8. Kenksmingi veiksniai – tai rizikos veiksniai darbo aplinkoje, kurie, veikdami darbuotojo organizmą, gali sukelti profesinę ligą ir kurių poveikis gali būti pavojingas gyvybei.

Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai įvertinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikytis jų eksploatavimo reikalavimų.
Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Kai grindys šlapios, slidžios, būtina naudoti įspėjamąjį ženklą **„Atsargiai slidu“** ir nurodyti alternatyvius praėjimus. Išsiliejus skysčiams, nedelsiant juos išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis viršija leistiną normą, o jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Krentantys daiktai	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšviestumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, siūlyti tiesioginiam vadovui įrengti papildomą apšvietimą.
Pavojingas veiksnys	**Galimos pasekmės**	**Veiksmai norint išvengti pavojaus**
Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas neslystančia danga, geras matomumas, tinkamas pažymėjimas ir pakankamas apšvietimas.

Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai.	Nekelti vienam daiktų, krovinių, viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams – iki 30 kg; moterims – iki 10 kg.
Cheminės medžiagos (plovimo, valymo, dezinfekavimo priemonės)	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais ir naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.
Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti.
Psichologinė įtampa, stresas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.

9. Pavojingi ir kenksmingi veiksniai, veikiantys darbuotojus konkrečiose darbo vietose, išvardyti saugos ir sveikatos instrukcijose profesijoms ir darbams atlikti.

III SKYRIUS
ASMENINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

10. Darbdavys, įvertinęs kenksmingus ir pavojingus fizikinius, cheminius, biologinius ir kitokius veiksnius, privalo nemokamai darbuotojus aprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis.

11. Darbui reikalingos asmeninės apsaugos priemonės nurodomos profesijos, įrenginių naudojimo ar darbų atlikimo saugos ir sveikatos instrukcijose.

12. Darbuotojas privalo darbo metu naudotis Mokyklos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Asmenines apsaugos priemones reikia rūpestingai prižiūrėti, naudoti pagal paskirtį, laiku pranešti tiesioginiam vadovui apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti.

13. Asmeninės apsauginės priemonės turi būti chemiškai valomos, skalbiamos, taisomos, nukenksminamos pagal įmonės gamintojos instrukcijoje nurodytas rekomendacijas Mokyklos lėšomis.

14. Asmeninė apsaugos priemonė turi būti keičiama, jeigu ji susidėvi.

IV SKYRIUS
DARBUOTOJO VEIKSMAI ĮSTAIGOJE IR DARBO VIETOJE

15. Darbuotojas privalo laikytis Mokyklos darbo tvarkos taisyklių reikalavimų, darbo grafike nustatyto darbo ir poilsio režimo (darbuotojai, kuriems yra tvirtinami darbo grafikai).

16. Prieš darbų pradžią ir darbų eigoje darbo vietoje turi būti nustatytos (nustatomos) pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia arba gali veikti (atsirasti) rizikos veiksnių. Jos turi būti aptvertos apsauginiais, signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

17. Būtinas darbui medžiagas, gaminius, instrumentus, įrangą darbo vietose išdėstyti tvarkingai, kad būtų išvengta jų kritimo, griuvimo, virtimo.

18. Krovos darbai rankomis – tai veiksmai, kai vienas ar keletas asmenų krovinį (daiktą, įrenginį ar kt.) kelia, laiko, neša, remia, leidžia, stumia, traukia, ridena ar kitaip gabena, o šie veiksmai savo pobūdžiu dėl nepalankių darbo sąlygų kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, ypač susižaloti nugarą.

19. Jei svoris yra didesnis, kelti dviese ar naudoti kėlimo-transportavimo priemones. Valdyti, aptarnauti kėlimo-transportavimo priemones su mašinine pavara gali tik apmokyti ir atestuoti asmenys.

20. Darbuotojas, rūpindamasis savo, kitų darbuotojų sauga ir sveikata, privalo:

20.1. atvykti į darbą pailsėjęs, blaivus, neapsvaigęs nuo narkotinių, toksinių medžiagų, darbo metu nevartoti alkoholinių gėrimų, narkotinių ir toksinių medžiagų;

20.2. gauti tiesioginio vadovo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais;

20.3. vykdyti tik tiesioginio vadovo pavestus darbus, kuriuos saugiai atlikti yra instruktuotas ir, jeigu reikia, apmokytas. Neužsiiminėti pašaliniais darbais;

20.4. apžiūrėti darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas;

20.5. darbo metu būti dėmesingas, atidus, atsargus, netrukdyti dirbti kitiems, saugoti savo ir nekenkti kitų sveikatai;

20.6. darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, neužkrauti praėjimų, susidariusias atliekas pašalinti į tam skirtą vietą;

20.7. pagal galimybes ir turimas žinias imtis priemonių pašalinti priežastis, galinčias sukelti traumas, ūmius apsinuodijimus, avarijas;

20.8. kilus pavojui žmonių saugumui, sveikatai ar gyvybei, įrenginių ar priemonių sugadinimui, pastebėjus, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas, avarija, kilti gaisras, nedelsiant nutraukti darbus ir pranešti tiesioginiam vadovui;

20.9. nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui, darbuotojui, atliekančiam darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos funkcijas, darbuotojų atstovui saugai ir sveikatai, Mokyklos direktoriui apie situaciją darbo vietose, darbo patalpose ar kitose Mokyklos vietose, kuri, jų įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių patys pašalinti negali arba neprivalo;

20.10. pajutus ūmių susirgimų požymius, pakilus darbuotojo kūno temperatūrai ar kitaip sunegalavus, pranešti tiesioginiam vadovui ir kreiptis į gydymo įstaigą.

21. Darbuotojas turi teisę atsisakyti dirbti, jeigu:

21.1. yra pavojus darbuotojo saugai ir sveikatai;

21.2. darbuotojas neapmokytas saugiai dirbti;

21.3. sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai;

21.4. dirbama pažeidžiant nustatytus technologinius reglamentus;

21.5. darbo aplinka kenksminga ar pavojinga sveikatai ir gyvybei.

22. Darbuotojas turi teisę siūlyti nustatyti griežtesnius Mokyklos darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, užtikrinančius saugesnių ir sveikesnių darbo sąlygų sudarymą, negu numatyta darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose.

Darbuotojo veiksmai darbo metu išvykus iš Kupiškio meno mokyklos

23. Darbuotojas darbo metu gali išvykti už Mokyklos ribų tik turėdamas tiesioginio vadovo leidimą ar nurodymą ir suteiktos pertraukos pavalgyti ir pailsėti metu.

24. Darbuotojas privalo laikytis visuomenei priimtinų elgesio normų, Kelių eismo taisyklių

ir asmens higienos reikalavimų.

25. Darbuotojas žiemos metu būdamas lauke turi saugotis slidžios kelio dangos ir kabančių varveklių.

26. Darbo metu tiesioginio vadovo nurodymu išvykus už Mokyklos, darbuotojas turi vykdyti tik nurodytus darbus, baigęs juos, nedelsdamas sugrįžti į įstaigą.

27. Nuvykęs į kitą įmonę, įstaigą, darbuotojas turi susipažinti su toje įmonėje, įstaigoje nustatytais reikalavimais ir jų laikytis.

Darbas su įrenginiais

28. Susipažinti su naudojamų įrenginių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu, reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.

29. Naudoti tik techniškai tvarkingus įrenginius.

30. Darbo priemones naudoti pagal darbo priemonių dokumentuose, darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose nurodytus jų saugaus naudojimo reikalavimus.

31. Įjungti arba išjungti naudojamą įrenginį, prietaisą, darbo priemonę tik tam tikslui skirtais mygtukais, prieš tai įsitikinus, kad įjungimas nesukels pavojaus aplinkiniams.

32. Nepalikti įjungto įrenginio be priežiūros.

33. Sekti įrenginio darbą, technologinį procesą, laikytis technologinės drausmės.

34. Savavališkai neišjungti, nekeisti arba nešalinti naudojamose darbo priemonėse ar kituose įrengimuose, pastatuose, kitose Mokyklos vietose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų (priemonių) ar ženklų, naudoti tokius įtaisus pagal jų paskirtį.

35. Naudojantis elektriniais virduliais, kavinukais, juos statyti ant nedegių paviršių ar padėklų.

36. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

37. Baigus darbą, vadovaujantis įrenginių, darbo priemonių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, technologine seka, išjungti naudotus įrenginius ir darbo priemones.

38. Nuvalyti naudotus įrenginius, darbo priemones. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

Apsaugos nuo elektros reikalavimai

39. Žmones elektros smūgis ištinka dėl šių priežasčių: atsitiktinai prisilietus prie neizoliuotų laidų, kuriuose yra įtampa; prisilietus prie elektros įrenginių konstrukcijos elementų ar korpusų, kuriuose yra įtampa dėl pažeistos izoliacijos; būnant arti vietų, kuriomis teka srovė (pvz., kai nutrūksta ir nukrenta laidai).

40. Apžiūrėti numatomus naudoti ir darbo vietoje esančius elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų, ar įrenginį jungiantys su elektros tinklu laidai nesiliečia prie karštų, drėgnų, aštrių briaunų, kitų kabelių, įrenginių. Laidai (kabeliai) turi būti jungiami prie kištukinio lizdo taip, kad nebūtų galimybės ant jų užlipti ar einant už jų užkliūti.

41. Žinoti įrenginio įjungimo ir išjungimo, avarinių jungiklių išdėstymo vietas.

42. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis. Jo pailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus. Įsitikinti, kad tinklo įtampa atitinka nurodytą ant įrenginio. Naudotis tik tvarkingais jungikliais, kištukiniais lizdais ir kištukais.

EKSPLOATUOJANT ELEKTROS ĮRENGINIUS

SAUGOS REIKALAVIMAI NEELEKTROTECHNINIAM PERSONALUI	YPATINGOS SITUACIJOS
➢ Prieš naudojant elektros prietaisus arba įrangą, įsitikinti, kad jie yra tvarkingi. ➢ Neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių. ➢ Nedirbti su įranga, jeigu prisilietus jaučiamas elektros poveikis. ➢ Dirbti tik su įžemintais elektros įrenginiais, išskyrus akumuliatorinius. ➢ Nevalyti neatjungtų elektros įrenginių, nešalinti gedimų.	➢ Nedirbti su netvarkingais elektros įrenginiais, kitais prietaisais. Neremontuoti pačiam sugedusio elektros įrenginio, laidų, kištukų, kištukinių lizdų. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją. ➢ Nedirbti su elektros įrenginiais, jei ant jų išsiliejo skysčiai. ➢ Pastebėjus elektros instaliacijos pažeidimus, nedelsiant nutraukti darbą ir pranešti apie tai tiesioginiam vadovui. ➢ Jeigu žmogus yra tiesiogiai veikiamas elektros srovės, jį reikia atitraukti, paimant už sausų drabužių, vengti prisiliesti prie greta esančių metalinių daiktų.

V SKYRIUS
EVAKAVIMO KELIAI, GAISRŲ GESINIMO IR PIRMOSIOS PAGALBOS PRIEMONĖS

43. Visi evakuaciniai praėjimai ir išėjimai turi būti neužkrauti, paruošti žmonėms evakuoti.

44. Visos evakuacinės durys turi lengvai atsidaryti evakavimo kryptimi. Draudžiama jas užkalti arba užrakinti iš lauko.

45. Visi darbuotojai privalo vykdyti gaisrinės saugos taisyklių reikalavimus, o kilus gaisrui – imtis priemonių gelbėti žmones, apsaugoti materialines vertybes ir gesinti gaisrą.

46. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisrų gesinimo priemonėmis.

47. Patalpose nerūkyti. Rūkyti galima tik tam tikslui skirtose specialiais ženklais

pažymėtose ir tinkamai įrengtose vietose, kuriose yra nedegus indas nuorūkoms.

48. Mokykloje gesintuvų laikymo vietą nurodo užrašai (ženklai).

49. Gesinimo priemonės laikomos lengvai prieinamose ir matomose vietose, ne arčiau kaip per l m nuo šildymo prietaisų.

50. Pirmosios pagalbos priemonės:

50.1. Mokykloje pirmosios pagalbos rinkiniai laikomi gerai matomose, atitinkamai paženklintose vietose;

50.2. pirmosios pagalbos rinkiniu galima naudotis tik išimtinais atvejais, atsitikus nelaimingam įvykiui.

VI SKYRIUS
DARBUOTOJO PAREIGOS IR VEIKSMAI, ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSITIKIMUI, AVARIJAI, KILUS GAISRUI

51. Darbuotojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą ar iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, taip pat asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti savo tiesioginiam vadovui.

52. Nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, nedelsiant kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

53. Darbuotojui, nukentėjusiam dėl įvykio darbe, nedelsiant turi būti suteikta pirmoji pagalba, prireikus iškviesti greitosios medicinos pagalbos tarnybą ir nuvežti nukentėjusį darbuotoją į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, organizuoti įvykio darbe tyrimą.

54. Įvykio darbe vieta ir įrenginių būklė iki tyrimo pradžios turi būti išsaugoti tokie, kokie jie buvo įvykio darbe metu. Būtini pakeitimai gali būti daromi tik tuo atveju, jeigu, jų nepadarius, kiltų pavojus aplinkinių asmenų gyvybei ir sveikatai.

55. Įvykis darbe ar nelaimingas atsitikimas pakeliui į darbą ar iš darbo, apie kurį nukentėjęs darbuotojas nustatyta tvarka nepraneša arba dėl kurio nukentėjęs darbuotojas netenka darbingumo ne iš karto, turi būti ištiriamas per 10 darbo dienų nuo nukentėjusio darbuotojo arba jo įgalioto asmens ar jo šeimos atstovo rašytinio prašymo darbdaviui ištirti įvykį darbe ar nelaimingą atsitikimą pakeliui į darbą ar iš darbo gavimo.

56. ⚠ Profesinė liga – tai darbuotojo sveikatos sutrikimas dėl kenksmingo darbo aplinkos veiksnio (ar kelių veiksnių), kuris įvertinamas pagal higieninę darbo sąlygų klasifikaciją, higienos normas ir darbo laiko trukmę. Profesinėmis ligomis taip pat laikomos ligų komplikacijos, liekamieji reiškiniai ir kenksmingų darbo aplinkos veiksnių sukelti atokūs padariniai.

57. ⚠ Avarija – nenumatytas staigus įvykis pavojingame objekte (sprogimo, gaisro arba didelio kiekio pavojingų medžiagų išsiveržimas į aplinką), sukėlęs staigų arba uždelstą pavojų žmonėms ir aplinkai objekto teritorijoje ir už jos ribų.

58. **Įvykus avarijai, kilus gaisrui ar užsidegimui**, kiekvienas Mokyklos darbuotojas privalo:

58.1. nedelsiant pranešti bendradarbiams, tiesioginiam vadovui ir, jei reikia, **bendruoju pagalbos telefonu 112** priešgaisrinei gelbėjimo tarnybai;

58.2. iškviesti į gaisravietę ar avarijos vietą tiesioginį vadovą ir Mokyklos direktorių;

58.3. evakuoti žmones ir materialines vertybes iš gaisro zonos;

58.4. gesinti gaisro židinį turimomis gaisrų gesinimo priemonėmis.

VII SKYRIUS
PASEKMĖS IR ATSAKOMYBĖ UŽ SAUGOS IR SVEIKATOS REIKALAVIMŲ PAŽEIDIMUS

59. Pažeidus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus galimos pasekmės:

59.1. **sveikatai:** sužalojimai, ligos, neįgalumas, mirtis;

59.2. **teisinės:** taikytina atsakomybė už darbo pareigų nevykdymą ar netinkamą jų vykdymą Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka arba tarnybinė atsakomybė Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka, kontroliuojančių institucijų sankcijos;

59.3. **ekonominės:** darbo eigos sutrikdymas, darbo sąlygų pablogėjimas.

60. ⚠ Darbuotojui, pažeidusiam darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, kuriuos jis privalo vykdyti, Mokyklos direktorius gali skirti drausmines ar tarnybines nuobaudas, įstatymų nustatyta tvarka reikalauti atlyginti pažeidimu padarytą žalą įstaigai.

61. Darbuotojas nušalinamas nuo darbo tą dieną (pamainą), kai jis darbe neblaivus, apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų.

62. Darbuotojas, atsisakęs nustatytu laiku pasitikrinti sveikatą, gali būti darbdavio nušalinamas nuo darbo ir jam už tą laiką, kol pasitikrins sveikatą, nemokamas darbo užmokestis. Medicininės apžiūros išvada dėl darbuotojo sveikatos vienodai privaloma ir darbdaviui, ir darbuotojui.

63. Darbuotojas įstatymų nustatyta tvarka privalo atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

_____